

Kalászos gabonafélék – piaci kitekintés

Dr. Molnár Zsuzsa, Dr. Tikász Ildikó Edit

Agrárgazdasági Kutató Intézet, Budapest

A Nemzetközi Gabonatanács (IGC) szakértői az árpa globális kibocsátását 4 millió tonnával meghaladó felhasználásra számítanak a 2014/2015. gazdasági évben. Az árak csökkenő tendenciája várhatóan mégsem fordul meg egyelőre, mivel a 2013/2014. évi szezon bőséges terméséből jelentős tartalékok képződtek, ami a 2014/2015. gazdasági év árualapját növeli. Az új szezon végén 4 millió tonnával alacsonyabb lehet az árpa globális zárókészlete (23 millió tonna). Noha nem rekord, de világszinten bőséges búzatermés várható az új szezonban. A versenytársakénál magasabb exportárai miatt az USA piacot veszíthet a mediterrán térségben.

Az árpa globális termése 133 millió tonnára (-8 százalék) csökkenhet a júliusban kezdődő 2014/2015. gazdasági évben. Kevesebb termésre számítanak az Európai Unióban, Kanadában, Argentínában, Törökországban és Ausztráliában. A világ legnagyobb árpatermelőjénél, az EU-ban a termőterület 12,2 millió hektárra csökkent, és a tavalyinál 7 százalékkal kevesebb, 56 millió tonna lehet a kibocsátás. Magyarországon a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) adatai szerint az őszi árpa termőterülete 8 százalékkal nőtt az idén az előző évihez képest. Az előirányzott 208 ezer hektár területről 4,5 tonna/hektár hozam mellett 900 ezer tonnánál is több termés került a magtárakba.

Bár Oroszországban 5 százalékkal nőtt az árpa termőterülete, a tavalyihoz hasonlóan 15,5 millió tonna termésre van kilátás a 2014/2015. gazdasági évbe. Ezzel szemben Ukrajnában – ahol elsősorban tavaszi árpát termesztenek – a termőterület 8 százalékos növekedése akár 5 százalékkal több, 8 millió tonna körüli termést eredményezhet. Kanadában az árpa területe a nagy mennyiségben felhalmozódott ókészkletek miatt 11 százalékkal zsugorodhat az idén. Az előrejelzés szerint 2,4 millió hektárról az elmúlt évi rekordnál 25 százalékkal kevesebb, 7,7 millió tonna termést arathatnak le.

Az árpa globális felhasználása 136,7 millió tonnára (-4,1 millió tonna) mérséklődhet a 2014/2015.

gazdasági évben. Az EU kisebb kibocsátása, valamint a várhatóan bőségesen rendelkezésre álló kukorica miatt az árpa takarmánycélú hasznosítása 89,7 millió tonnára (-4,2 millió tonna) csökkenhet az új szezonban. A termény ipari célú felhasználása a sörfogyasztás növekedésének hatására 30,3 millió tonnára emelkedhet világszinten (+0,3 millió tonna).

A nemzetközi piacon 21,2 millió tonna árpa fordulhat meg a 2014/2015. gazdasági évben. A világ vezető árpaimportőre, Szaúd-Arábia a növekvő takarmányszükséglete miatt (teve és juhtartás) 9 millió tonnára emelheti árpaimportját. Kína – a világ elsőszámú sörárpaimportőre – behozatala 2,5 millió tonnára (-0,7 millió tonna) eshet, ez épphogy elmarad a mindenkori rekordtól. Az Európai Unióban az előző szezon szokatlanul élénk kivitele miatt kimerült készletek csökkentették a 2014/2015. gazdasági évi exportálatot, így a Közösség várhatóan 1 millió tonnával kevesebbet (4,6 millió tonna) értékesít a harmadik országok irányába. Ausztráliából az előző szezonhoz hasonlóan 5,5 millió tonna árpát szállíthatnak ki, míg Kanada, Oroszország, Argentína és Ukrajna kivitele nőhet.

Az északi féltekén javában zajlik a búza betakarítása. Az Amerikai Egyesült Államok agrárminisztériumának (USDA) júliusi prognózisa szerint az új, 2014/2015. gazdasági évben 705 millió tonna körül alakul a világ búzatermése, ami 9 millió tonnával

múlna alul az egy évvel korábbit. Ez a kibocsátás éppen fedezné a 700 millió tonnára becsült felhasználást. A világ legnagyobb búzatermelőjének számító Európai Unió 2014. évi termése várhatóan 5 millió tonnával 148 millió tonnára nő, és az USA-t megelőzve a 28 millió tonna kivittel piacvezető búzaexportőr lehet. Az EU piaci részesedése az észak-, valamint dél-amerikai termékkel szemben nőtt a mediterrán térségben az elmúlt évben, és az alacsonyabb exportáraival vélhetően megőrzi pozícióját. Az USA-ból származó búza a magas szállítási költségek miatt az európai és a fekete-tengeri termékkel szemben nem versenyképes az észak-afrikai és közel-keleti piacokon. Mindemellett az Egyesült Államok braziliai piacát is elveszítheti, ahol Argentína várhatóan visszaszerzi részesedését a 2014/2015. évi szezonban.

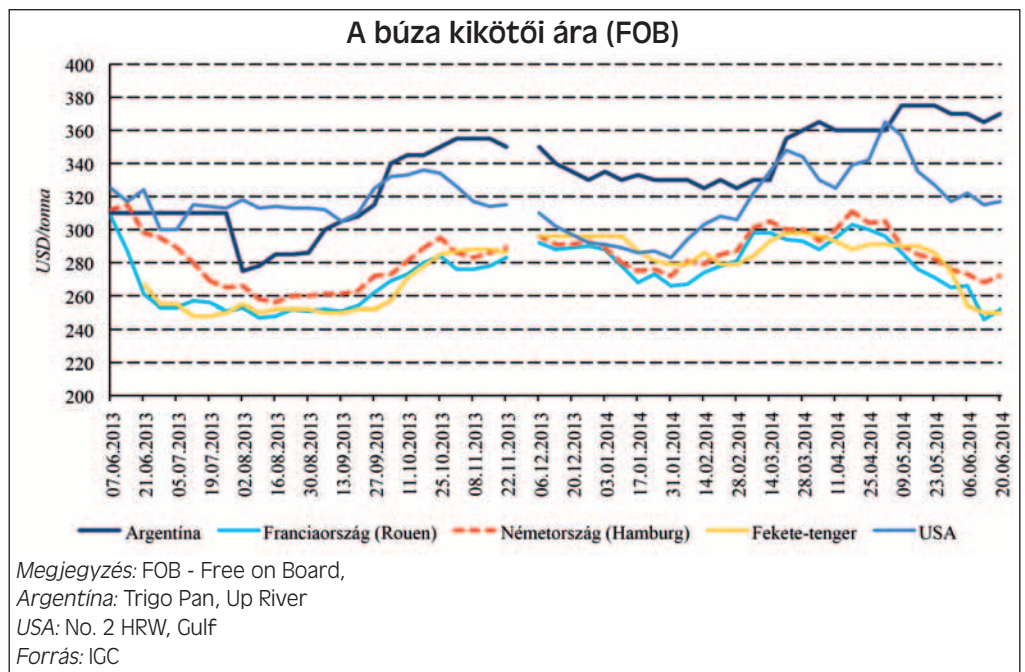
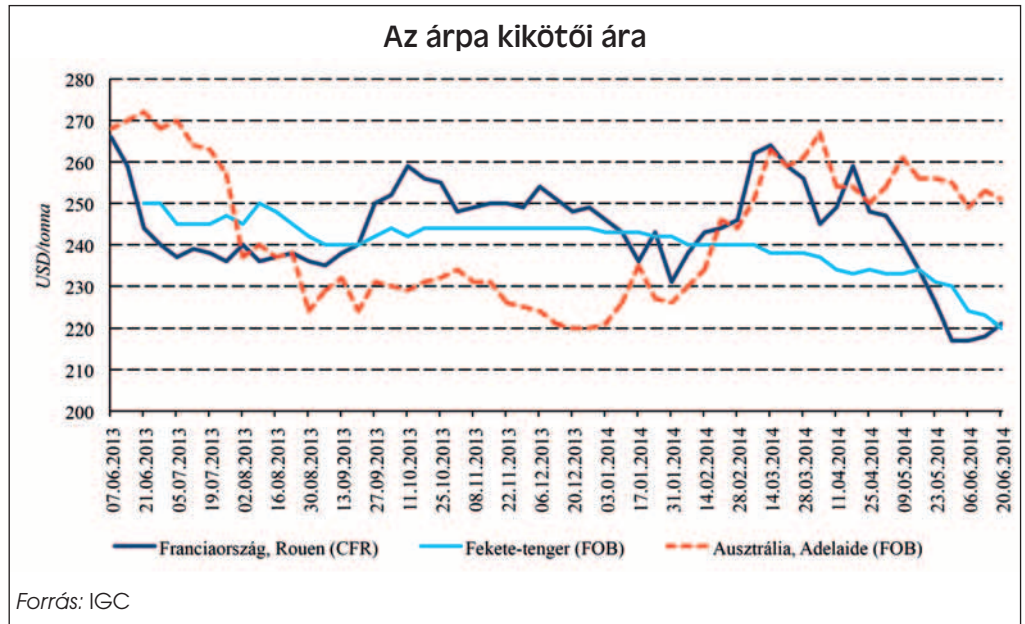
Ármozgások

Az újtermésű takarmányárpa roueni exportára (CFR - Cost and Freight) az április végihez képest 13 százalékkal 217 USD/tonnára esett május végén. Az ár csökkenését elsősorban a franciaországi árpa külpiaci keresletének gyengülése okozta. Jelenleg Szaúd-Arábia az Oroszországból, Ukrajnából, Romániából és Bulgáriából származó terményt részesíti előnyben a franciaországgal szemben: július-szeptember közötti szállítással 900 ezer tonna árpát kö-

tött le 250-255 USD/tonna áron (CFR).

Az USDA 2014/2015. gazdasági évre vonatkozó első előrejelzése óta (2014. május) folyamatosan csökken a búza tőzsdei jegyzése a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT), és a legközelebbi határidőre vonatkozóan négyéves mélypontra, 190 USD/tonna alá süllyedt 2014. július 11-én. A búza világgpiaci árának gyengülése a piaci helyzet konszolidálódását is jelzi, hiszen a szűkös kínálatú 2012/2013. gazdasági év után már a második bő termésű szezon következik.

Magyarországon a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) árupiaci szekciójában a takarmányárpa fronthavi jegyzése 43 ezer forint/tonna alá csökkent július első felében. A betakarítást országsszerte megzavaró esőzések miatt a malmi búza fronthavi jegyzése meghaladta a 47 ezer forint/tonnát 2014. július 11-én, ugyanis a beltartalmi paraméterek romlásával a vártnál kisebb lehet az étkezési búza aránya. Ezzel egy időben a takarmánybúza augusztusi jegyzése - a kínálat várható növekedése hatására - 44 ezer forint/tonnára esett. Az AKI PÁIR adatai szerint az ótermésű takarmányárpán még 50 ezer forint/tonnánál is drágábban adtak túl a termelők a fizikai piacon májusban, az új termés országos termelői átlagára azonban - a kedvező kibocsátás hatására - 40 ezer forint/tonnára csökkent. Az étkezési búza termelői ára 48 ezer forint/tonna, a takarmánybúzáé 42 ezer forint/tonna volt július elején, ami az egy évvel korábbinál 9, illetve 4 százalékkal alacsonyabb árszint.

Fotó: AGROFÓRUM-LEJ